

Lada Halounová

— Lada Halounová: *Symbol, eksperiment og fantastisk i Astrid Saalbachs dramatik* [Symbol, experiment a fantaskno v dramatické tvorbě Astrid Saalbachové]. Illustreret

— Lada Halounovás smukt illustrerede speciale *Symbol, eksperiment og fantastisk i Astrid Saalbachs dramatik* er på 107 sider, inklusive resumeer på tjekkisk og engelsk samt fire sider litteratur og internetadresser. Vedlagt DVD indeholdende en tjekkisk opsætning på teater Divadlo na Vinohradech af Astrid Saalbachs *Verdens ende* [Transit] i Štěpán Pácl's instruktion 2009.

— Efter en kort indledende præsentation af specialets projekt – en undersøgelse af Astrid Saalbachs eksperimenterende dramatik med fokus på det symbolske, det fantastiske og det uhyggelige – diskuterer Lada Halounová Astrid Saalbachs placering i den generation af danske og andre nordiske dramatikere, der debuterede i 1980'erne og 90'erne. Lada Halounová bestemmer *opløsning* og *desorientering* som Saalbachs særlige mærke – i formen såvel som i personfremstilling og handling. Saalbachs dramatik finder Lada Halounová kendetegnet ved flydende rum- og tidskategorier, opbrudte, fragmenterede fortællinger og handlingstråde, der ikke er plotorganiserede, men sammensat af serier af sceniske billeder. Det samme gælder for dramaernes personer, der gennemgående er uden historie, og hvis møder og samspil synes at finde sted i drømme- eller mareridtsagtige rum af tid, dikteret af ukendte, ubevidste eller uigennemsigtige bevæggrunde. Med Astrid Saal-

Nordisk Sprog og Litteratur
Institut for Æstetik og
Kommunikation

Lis Norup

Undervisningsadjunkt

Dato: 18. maj 2012

Direkte tlf.: +45 8716 3152
E-mail: norln@hum.au.dk

—
Side 1/3

bachs udtalelse i forbindelse med skuespillet *Rødt og grønt* afspejler hendes fragmenterede, ikke-lineære fortælle måde, at "virkeligheden zapper".

Herefter følger et kapitel: "Symbol og symbolets betydning i Astrid Saalbachs dramatik". Det er Lada Halounová's styrke som litterat, at hun lader sin teoretiske udredning af symbolfremstillinger hos Umberto Eco, Goethe, Freud og Jung konkretisere med eksemplariske analyser. Således underkastes en scene, "pigen, der leger hest", fra skuespillet *Ved verdens ende* henholdsvis en freudiansk og jungiansk analyse. Den detaljerede udlægning af scenens mange betydningslag viser Lada Halounová som en fintmærkende analytiker, men fremstillingen måtte gerne have været afsluttet med en refleksion over, hvorvidt de to opfattelser af symbolet er sidestillede, hinanden komplementerende eller udelukkende. Især i lyset af den afsluttende reference til den franske filosof Paul Ricœur's dictum: *Symbol er en måde at tænke på*.

Det næste kapitel: "De fantastiske elementer (det uhyggelige) i Saalbachs univers" fremstiller specialets teoretiske og metodiske grundlag. Med afsæt i Tzvetan Todorov's opstilling af *tøven* som den fantastiske litteraturs distinktive kendetegn forfølger Lada Halounová – efter en ekskurs om en tøvende allegori – det fantastiske omslag i det uhyggelige og eventyrliges modus. Fremstillingen tydeliggøres med instruktive diagrammer, der ikke blot tjener som oplysende i forhold til den teoretiske fremstilling, men også til en kategorisering af Astrid Saalbachs genrehybride værker. Af særlig betydning for de efterfølgende analyser er en præcis udlægning af Freuds begreb om *Das Unheimliche* som en enhed af det *hjemlige*, *uhjemlige* og *hjemmelige*. Denne enhedens uhygge anvender Lada Halounová som en dynamisk nøgle til forståelsen af centrale aspekter i forfatterskabet.

Den resterende del af specialet er helliget analysen af Saalbachs dramatik, der følges fra *Spor i sandet* (1981) til *Rødt og grønt* (2010). Gennem korte, men præcise karakteristikker af de eksperimenterende, men overvejende realistiske skue- og hørespil i 1980'erne afmærkes forfatterskabets genkommende temaer. Disse temaer uddybes i fine analyser af 90'er-trilogien *Morgen og aften*, *Det*

velsignede barn og *Aske til aske, støv til støv* og udfoldes på alle niveauer i specialets analytiske og fremstillingsmæssige højdepunkt: den detaljerede og omhyggelige analyse af dramaet *Ved verdens ende* fra 2003.

Undervejs behandler Lada Halounová i en flydende progression de temaer og konflikter, der er Saalbachs foretrukne: en dystopisk civilisationskritik i form af apokalyptiske undergangsvisioner, fremstillinger af mennesker i eksistentielle og moralske randsituationer, handlinger kendetegnet af besættelse, had og skyld. Alt gestaltet i en eksperimenterende dramaturgi, der glider mellem det eventyrlige, uhyggelige, fantastiske og realistiske. Som var det realistisk hverdagsagtige et nødtørftigt dække over en apokalyptisk vision af at leve i sene tider, fastlåst i social orienteringsløshed og eksistentiel fremmedhed.

Lada Halounovás speciale er som helhed et engageret og smukt formidlet studie af Astrid Saalbachs dramatik. For den danske læser er specialet ydermere kvalificeret ved den afsluttende gennemgang af opførelsespraksis og reception af Astrid Saalbach i Tjekkiet.

Med venlig hilsen

Lis Norup
Specialevejleder
Ph.d., undervisningsadjunkt